

FUNDUSZ SOŁECKI

nie tylko dla początkujących

fol. Beata Pilaszek

HISTORIA HORNÓWKA

Hornówek powstał w II połowie XIX wieku po parcelacji majątku Zielonki. Nazwa miejscowości pochodzi od pierwszego właściciela terenów, na których leży – szlachcica Hornowskiego. Na przełomie XIX i XX wieku Hornowski sprzedał majątek Edwardowi Kempirskiemu, Ksaweremu Pomirskiemu i Sosnowskiemu. W chwili wybuchu I wojny w Hornówku było około 30 gospodarstw. Mieszkańcy utrzymywali się głównie z hodowli bydła i drobnych upraw. W okresie międzywojennym jednym z najbogatszych mieszkańców był Józef Poniatowski, właściciel sporych gruntów rolnych na terenie dzisiejszego Hornówka, Lipkowa i Izabelina.

Po II wojnie światowej niezbyt wiele się w Hornówku zmieniało, poza tym, że coraz więcej jego mieszkańców porzucało zajęcia rolnicze. Młodzi ludzie po ukończeniu izabelińskiej szkoły podstawowej kształcili się dalej w Warszawie. I często tam najczęściej znajdowali pracę. Niektórzy stawali się chłopo-robotnikami lub podejmowali działalność rzemieślniczo-usługową. W latach 50. w Hornówku powstał zakład produkcyjny chemii gospodarczej Inco (od 1990 roku Inco - Veritas). Był największą firmą na terenie wsi. Dawał zatrudnienie kilkudziesięciu ludziom.

Po roku 1989 Hornówek stał się niezwykle atrakcyjnym miejscem do osiedlania się. Ceny działek rolnych, przekształcanych w rolno-budowlane i budowlane, szalenie zyskały na wartości rynkowej, a ich dotychczasowi właściciele chętnie je sprzedawali. W rezultacie wieś zdominowały ulice nowych pełne domków jednorodzinnych.

Dzisiaj Hornówek zamieszkuje 1900 osób (2018r.). Na jego terenie znajdują się m.in. nowa stacja uzdatniania wody, szkoła

podstawowa z boiskami, prywatne przedszkole. Dobiaża końca dokonywana etapowo kanalizacja miejscowości.

Główna ulica nosi imię ks. Wacława Kurowskiego, który w latach 1952–1992 był proboszczem w pobliskim Lipkowie, ale przez pewien czas mieszkał w Hornówku. Patronami kilku innych ulic również są osoby szeroko znane – np. genialny matematyk Stefan Banach - albo też zasłużone i dobrze zapisane w pamięci lokalnej społeczności – m.in. Aleksander Fedorowicz (pierwszy, legendarny proboszcz izabelińskiej parafii), siostry Janina i Aniela Miazgowskie – wieloletnie (od czasów przedwojennych do lat 70.) nauczycielki izabelińskiej szkoły (w czasie wojny prowadziły tajne nauczanie).

Obok pętli autobusowej w Hornówku znajduje się kamień i tablica upamiętniająca rodzinę Gleszczyńskich, która w sierpniu 1944 r została rozstrzelana przez hitlerowców. Dwóch młodych mężczyzn z tej rodziny było partyzantami.

Z funduszy sołeckich, dzięki wsparciu gminy i środków unijnych powstał w ostatnich latach nowy plac zabaw dla dzieci oraz zagospodarowanie terenu wokół mogiły w Hornówku. Co nie oznacza, że potrzeby mieszkańców piękniejszego, choć nie pozbawionego kontrastów architektonicznych, estetycznych i społecznych Hornówka, są już zaspokojone.

Sporo jest jeszcze do zrobienia.

Stanisław Zawiśliński
Izabelińczyk Roku 2017
mieszkaniec Hornówka

ABC FUNDUSZU

Podstawą prawną utworzenia i funkcjonowania w konkretnej gminie funduszu sołeckiego jest ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. 2014 r., poz. 301). Jest to tzw. nowa ustawa o funduszu sołeckim. Zawiera wiele istotnych regulacji, których nie ma w „starej ustawie” z 2009 r. I dlatego właśnie wójtowie, radni, urzędnicy gminni jak i sołtysi powinni się powoływać na nową ustawę z 2014 r. oraz w niej szukać odpowiednich przepisów, a nie w ustawie z 2009 r.

Co to jest fundusz sołecki? Najprościej rzecz ujmując jest to pula środków wydzielonych, z woli rady gminy, w budżecie gminy, o której przeznaczeniu następnie zdecydują mieszkańcy sołectw. Zdecydują zaś o tym poprzez wskazanie na zebraniu wiejskim na co konkretnie ma być wydana kwota przypadająca na dane sołectwo w danym roku.

Na każdy rok jest to inna kwota, bo ogólna kwota funduszu sołeckiego zarezerwowana w budżecie gminy zależy, z grubsza rzecz biorąc, od dochodów bieżących gminy na dany rok i od liczby mieszkańców gminy oraz od liczby mieszkańców sołectwa. A to są zmienne liczby.

Fundusz sołecki nie jest to więc oddzielny budżet danego sołectwa ani pula środków w budżetach wszystkich sołectw w danej gminie, bo sołectwa w obecnym systemie prawnym w Polsce nie mają osobowości prawnej. Nie posiadają nawet tzw. uformnej osobowości prawnej, czyli tzw. zdolności prawnej w żadnej sprawie.

Nie mogą więc prowadzić samodzielnej gospodarki

finansowej, odrębnej od budżetu gminy i nie mogą mieć swoich odrębnych budżetów. Wszystko co w tym zakresie zrobią sołectwa musi się więc odbywać w ramach budżetu gminy. To dlatego też funkcjonowanie funduszu sołeckiego jest ograniczone takimi samymi ogólnymi zasadami jak budżet gminy.

Mieszkańcy konkretnego sołectwa wskazując na co ma być przeznaczona kwota, która przysługuje temu sołectwu z puli funduszu sołeckiego powinni też kierować się **celowością, gospodarnością i oszczędnością**. Bo fundusz sołecki, jako część budżetu gminy musi się rządzić taki samymi zasadami wydatkowania jak budżet gminy, który należy do finansów publicznych. A zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2017.0.2077): „3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:

1. *w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:*
  - a. *uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,*
  - b. *optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów;*
2. *w sposób umożliwiający terminową realizację zadań;*
3. *w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.”*

WYMOGI I WARUNKI USTAWOWE

A przy tym fundusz sołecki rządzi się też innymi uwarunkowaniami formalnymi: zasadami, trybem i terminami, które są zawarte w ustawie o funduszu sołeckim

Przedsięwzięcia wskazane do sfinansowania z funduszu sołec-

kiego powinny:

- a. służyć poprawie warunków życia mieszkańców – wymóg art. 2 ust. 6,
- b. być zgodne ze strategią rozwoju gminy – wymóg art. 2 ust. 6,
- c. być zadaniami własnymi gminy – wymóg art. 2 ust. 6 i art. 7 ust. 1,
- d. być ujęte we wniosku uchwalonym przez zebranie wiejskie z inicjatywy sołtysa, rady sołeckiej lub minimum 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa – wymóg art. 5 ust. 2,
- e. być uzasadnione we wniosku – wymóg art. 5 ust. 3,
- f. być oszacowane we wniosku, przy tym ów szacunek kosztów powinien się mieścić w kwocie przypadającej sołectwu z puli,
- g. być przewidziane do zrealizowania na terenie sołectwa, jeśli dotyczy to przedsięwzięć o charakterze nieruchomości, chyba że będzie to przedsięwzięcie wspólne dwóch lub więcej sołectw, albo będzie to przedsięwzięcie tzw. miękkie, tzn. będzie to jakaś akcja edukacyjna, impreza sportowa, rekreacyjna, kulturalna itp.

Wniosek sołectwa powinien:

- a. być uchwalony przez prawomocne zebranie wiejskie – wymóg art. 5 ust. 2,
- b. być przekazany przez sołtysa wójtowi w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok realizacji przedsięwzięć ujętych we wniosku – wymóg art. 5 ust. 4,
- c. być przekazany wójtowi wraz z załącznikami dokumentującymi, że zebranie było prawomocne: listą obecnych na zebraniu mieszkańców z ich podpisami, podpisanym przez prowadzącego zebranie i protokolanta protokołem z zebrania, uchwałą zebrania wiejskiego o uchwaleniu wniosku wraz ze wskazaniem przedsięwzięć, szacunkiem kosztów i uzasadnieniem – wymóg art. 5 ust. 1-4.

ZADANIA WŁASNE GMINY

Jednym z podstawowych wymogów, które musi spełnić sołectwo jest to, aby przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców konkretnego sołectwa do sfinansowania z kwoty funduszu sołeckiego przypadającej na to sołectwo bez żadnego wyjątku były zadaniami własnymi gminy. Inaczej mówiąc, aby mieściły się w ustawowo określonym katalogu zadań własnych gminy, a nie powiatu, województwa, państwa, firm, czy osób prywatnych! Ten katalog zadań własnych gminy znajduje się w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Przepis art. 7. ust. 1 jest następujący: „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.”

Nie można za pieniądze z funduszu sołeckiego sfinansować np. kosztów udziału mieszkańców w pielgrzymce albo wycieczce, naprawy drogi powiatowej, bądź kosztów wykaszania prywatnych trawników na posesjach, przyjęcia z okazji obchodów 100-lecia OSP w sołectwie, kosztów ogradzania prywatnych pól, choćby miało to służyć ochronie pól uprawnych we wsi przed dzikami. Wszystkie te przykładowe przedsięwzięcia nie są bowiem zadaniami własnymi gminy. Choć zadania własne gminy ujęte w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym są sformułowane ogólnie, to z katalogu tych zadań gołym okiem i bez znajomości prawa widać, że pielgrzymka i wycieczka to są przedsięwzięcia prywatne o charakterze religijnym i wypoczynkowym, naprawa drogi powiatowej – to z kolei zadanie powiatu, a nie gminy, prywatnym przedsięwzięciem jest też wykaszanie trawnika na prywatnej posesji i ogradzanie prywatnych pól, bo te nieruchomości są własnością prywatną, a nie gminną.

W przypadku imprez organizowanych przez OSP można by sfinansować tylko takie, które służą ochronie przeciwpożarowej, a przyjęcie z okazji obchodów 100-lecia OSP to przedsięwzięcie co prawda o charakterze kulturalnym, ale nie z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Ale nic nie stałoby na przeszkodzie, aby np. sfinansować posiłki regeneracyjne dla strażaków, którzy podczas tych obchodów wezmą udział w zawodach sprawnościowych. Bo zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (wraz z późn. zmianami) – ponoszenie kosztów zapewnienia gotowości bojowej jednostek OSP należy do zadań własnych gminy.

Zadaniem własnym gminy nie będzie też remont parkanu na cmentarzu parafialnym, bo ten obiekt nie jest własnością gminy tylko parafialnej wspólnoty rzymskokatolickiej, nie będzie więc można tego przedsięwzięcia sfinansować ze środków funduszu sołectkiego. Chyba że jest to zabytkowy parkan, ponad stuletni, to wówczas po spełnieniu pewnych wymogów zapisanych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami remont ten (a raczej renowacja) będzie mógł być sfinansowany ze środków budżetu gminy, a więc i z funduszu sołectkiego. Co innego remont parkanu na cmentarzu komunalnym, wymiana na nowy, rozbudowa czy jakiegokolwiek inne prace; w tym przypadku jest to zadanie własne gminy – zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym i art. 5 ust. 3 oraz art. 2 ust. 6 ustawy o funduszu sołectkim.

WYMOGI I WARUNKI USTAWOWE

Na inwestycje tylko w swoim sołectwie

Wydatkowanie pieniędzy z funduszu sołectkiego na inwestycje trwale związane z gruntem, a więc na budowę, rozbudowę, adaptację, remont, modernizację świetlic wiejskich, domów ludowych, klubów rolnika itp. budynków stojących na gruncie gminnym w sołectwie jest jak najbardziej dozwolone. Z tym, że w przypadku budowy np. świetlicy wiejskiej oczywiście musi być spełniony jeszcze taki wymóg, że może ona być wzniesiona na miejscu przewidzianym na tego typu obiekt użyteczności publicznej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji wójta o warunkach zabudowy.

Podstawowa zasada jest taka, że fundusz sołectki można bez żadnych ograniczeń wydawać na inwestycje na gruncie, do którego gmina ma prawo własności (albo inne prawo rzeczowe: dzierżawy lub np. najmu). Muszą też te inwestycje posłużyć mieszkańcom sołectwa, poprawić ich warunki życia, np. poprzez dostęp do obiektu kultury w miejscu zamieszkania.

Nie można funduszu sołectkiego przeznaczać na takie inwestycje na terenie prywatnym, albo na takim, który ma nieuregulowany stan prawny. Czyli nie można ich realizować na takim gruncie, co do którego nie wiadomo kto jest jego właścicielem, albo w przeszłości nie został notarialnie przekazany gminie z przeznaczeniem dla sołectwa tylko „na gębę”. Bądź nie ma dokumentów, które by to potwierdziły, bo zagięły!

W takiej sytuacji należy przeznaczać fundusz sołectki na inny cel, aby nie stracić przypadającej sołectwu na dany rok kwoty, do czasu

aż gmina nabędzie prawa do gruntu.

To jest do czasu podpisania przez gminę z właścicielem albo ze spadkobiercą umowy zbycia gruntu na rzecz gminy albo darowizny lub umowy dzierżawy czy najmu z wpisaniem do niej możliwości robienia przez gminę na dzierżawionym lub wynajętym gruncie inwestycji budowlanych, remontów, adaptacji, rozbudowy itd. Ostatecznie może to być umowa użyczenia, ale wtedy musi ona być bezterminowa albo długoterminowa i niezbędny jest wpis o możliwości inwestowania przez gminę w nieruchomości w postaci budowy, dobudowy, remontów budynku na tym gruncie stojącego, rozbudowy, modernizacji, adaptacji na koszt gminy.

Podsumujmy: fundusz sołecki można przeznaczać na inwestycje budowlane, ale tylko na gruncie, którego gmina jest właścicielem, dzierżawcą, najemcą i tylko na obszarze swojego sołectwa. Nie można przeznaczyć swojego funduszu sołeckiego na rzecz sąsiedniego albo jakiegoś innego sołectwa w gminie. Nie można także swojej kwoty przypadającej z funduszu sołeckiego przekazać sąsiedniemu sołectwu na inwestycje na terenie sąsiedniego sołectwa.

Wspólne przedsięwzięcie – wyjątkiem od zasady

Jest jednak jeden wyjątek: „**przedsięwzięcie wspólne**” z innym sołectwem – w rozumieniu art. 6 ustawy o funduszu sołeckim. Jest ono możliwe, jeśli sołectwa, które chcą realizować wspólne przedsięwzięcie inwestycyjne napiszą oddzielne wnioski i oba przeznaczą na przedsięwzięcie określone kwoty z funduszu sołeckiego. Jeśli chcemy realizować to wspólne przedsięwzię-

cie na terenie np. sąsiedniego sołectwa musi być też spełniony kolejny warunek, tj. z obiektu po jego zbudowaniu albo remoncie, adaptacji, rozbudowie itp. będą korzystali też mieszkańcy naszego sołectwa. W przypadku przedsięwzięcia wspólnego wnioski sołectw muszą być sporządzone oddzielnie i uchwalone oddzielnie. Przy tym muszą spełniać wszystkie wymogi ustawowe jak każde „zwyczajne” wnioski. A więc muszą być uchwalone przez prawomocne zebranie, muszą być złożone wójtowi przez sołtysa w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma być zrealizowany wniosek. Przedsięwzięcia w nim wskazane muszą być zadaniami własnymi gminy, wnioski muszą zawierać szacunek kosztów tych przedsięwzięć i uzasadnienie.

Dobrze jest zaznaczyć w opisie wniosku, że przedsięwzięcie jest wspólne, aby wójt miał tego świadomość, choć nie jest to wymóg ustawowy. Bo w przeciwnym razie, zwłaszcza jeśliby jeszcze nie napłynął wniosek sąsiedniego sołectwa, wójt mogły przecież odrzucić wniosek z powodu zaniżenia kosztów przedsięwzięcia.

Wspólnie można też realizować przedsięwzięcia nie inwestycyjne, np. jakieś imprezy.

Podsumujmy: fundusz sołecki można przeznaczać na wspólne przedsięwzięcie z innym sołectwem lub sołectwami w postaci inwestycji w nieruchomości. Ale wnioski muszą być sporządzone i uchwalone oddzielnie przez każde z sołectw, które realizują to przedsięwzięcie. Wówczas przedsięwzięcie może być zrealizowane na terenie innego sołectwa, ale musi służyć mieszkańcom wszystkich sołectw, które w tym uczestniczą.

WYDATKI NA IMPREZY

Wspólnie z innymi sołectwami albo z jednym np. sąsiednim sołectwem można też realizować przedsięwzięcia nie mające charakteru inwestycji w nieruchomości, np. we wspólne imprezy: zawody sportowe, rywalizację drużyn OSP itp.

Tzw. przedsięwzięcia miękkie, niezwiązane z inwestowaniem w nieruchomości, mogą być realizowane poza terenem sołectwa, ale niekoniecznie wspólnie, jeśli tego będzie wymagał charakter przedsięwzięcia i będzie to wynikać z okoliczności. Na przykład przedsięwzięciem będzie obóz wędrowny dzieci i młodzieży z sołectwa albo udział jakiejś grupy mieszkańców sołectwa w szkoleniach nt. np. ekologii, nauki opracowywania projektów, które mają na celu aktywizację mieszkańców sołectwa itp., a są one zorganizowane nawet poza terenem gminy.

PRZEDSIĘWZIĘCIA Z OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Gmina nie musi sama wykonywać wszystkich zadań własnych. Może je wykonywać przy pomocy organizacji pozarządowych, które mają w swoim statucie takie same zadania jakie ma gmina. Ale jeśli ma to być sfinansowane z funduszu sołeckiego, nie mogą to być dotacje celowe, czyli przekazanie pieniędzy „na

OSP” albo na bardzo ogólnie sformułowany cel tej organizacji np. „na realizację ochrony przeciwpożarowej przez OSP” itp. Co więc można? Można przekazać pieniądze, ale na konkretnie sprecyzowane przedsięwzięcie z zakresu ochrony przeciwpożarowej, a więc np. konkretną kwotę na zakup węży gaśniczych, ogumienia do wozu strażackiego, umundurowanie strażaków itp. Gmina może też sama kupić ten sprzęt z kwoty funduszu sołeckiego przypadającej konkretnemu sołectwu i następnie przekazać go OSP bezpłatnie w użytkowanie albo użyczenie.

Pieniądzy nie można przekazać OSP na przedsięwzięcie, które co prawda będzie służyło mieszkańcom, np. na remont świetlicy w remizie będącej własnością OSP, bo nie będzie to przedsięwzięcie z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Mogą to być więc wydatki, które da się zakwalifikować jako obejmujące **wyposażenie, utrzymanie i zapewnienie gotowości bojowej OSP albo zakup umundurowania, sfinansowanie ubezpieczenia i okresowych badań dla członków OSP.**

Nakłady na nieruchomość z zakresu ochrony przeciwpożarowej mogą być realizowane tylko na terenie sołectwa, np. utwardzenie placu manewrowego przed remizą albo wymiana dachu na garażu OSP itp. Sytuacja jest prosta, gdy OSP ma siedzibę w sołectwie i gdy remiza znajduje się na gruncie gminy, a nie OSP. Wtedy można sfinansować z funduszu sołeckiego każdą inwestycję, nawet taką, która nie jest z zakresu ochrony przeciwpożarowej, np. remont świetlicy w remizie.

Jeśli siedziba OSP jest na terenie innego sołectwa, wtedy jedynym wyjściem jest zrealizowanie tzw. wspólnego przedsięwzięcia z innym sołectwem. Warto skorzystać z tej możliwości. Daje ją nowy przepis art. 6 wprowadzony do ustawy o funduszu sołeczkim w 2014 r. Wtedy sołectwo, na terenie którego ma siedzibę OSP może przeznaczyć nawet kilkaset zł w swoim wniosku na to wspólne przedsięwzięcie inwestycyjne.

Jeśli sołectwo chce kupić z funduszu sołeckiego rzeczy ruchome do ochrony przeciwpożarowej, a OSP ma siedzibę w innym sołectwie, ale działaniem obejmuje nasze sołectwo i mieszkańcy są członkami OSP, to możemy to zrobić. OSP nie musi mieć siedziby w danym sołectwie, aby to sołectwo mogło przeznaczyć fundusz sołecki na konkretne wydatki na ochronę przeciwpożarową. Warto wiedzieć, że w 2012 r. Krajowa Rada RIO stwierdziła, że warunek realizacji przedsięwzięcia na obszarze sołectwa należy wiązać tylko z nakładami na nieruchomości. Natomiast zakup przedmiotów ruchomych nie powinien być oceniany przez kontrolerów RIO na podstawie tego kryterium.

PRZEDSIĘWZIĘCIA Z OCHRONY ZABYTKÓW

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami jest zadaniem własnym gminy na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy o samorządzie gminnym i art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przepisy te są następujące, cyt.: „**Art. 71. 2. Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny, określony w ust. 1, posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.**”

Tak więc finansowanie prac konserwatorskich i restauracji kościołów i tzw. małych obiektów architektury, które są zabytkami jest zadaniem własnym gminy. I w związku z tym te

wydatki są dozwolone z funduszu sołeckiego.

Ale w przypadku obiektów kultu religijnego sprawa jest skomplikowana, bo na ogół są one własnością parafii, a nawet osób prywatnych, na gruncie których stoją, a nie gminy.

Co wtedy można zrobić?

Jeśli kościół, parkan cmentarza wyznaniowego, figurka, kapliczka, krzyż itp. nie jest własnością gminy i nie ma statusu zabytku ani mieć go nie może, bo ma mniej niż 100 lat, to funduszu sołeckiego na renowację nie można przeznaczyć.

Ale da się to zrobić, gdy gmina nie jest właścicielem obiektu ale on jest zabytkiem – nawet jeśli gmina nie nabydzie żadnego tytułu prawnego do tego obiektu! Wpiew jednak właściciel, np. parafia, musi złożyć do gminy wnioski o udzielenie jej dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, zgodnie z zasadami przyjętymi w odpowiedniej uchwale podjętej przez radę gminy. Warunkiem przeznaczenia na takie prace funduszu sołeckiego albo pieniędzy wprost z budżetu gminy jest więc także podjęcie przez radę gminy uchwały o zasadach objęcia ochroną i opieką przez gminę zabytków na jej terenie.

PRZEDSIĘWZIĘCIA DROGOWE

Z przepisów ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. 2014, poz. 301) wynika, że z kwoty, która przypada sołectwu z puli funduszu sołeckiego, zarezerwowanej w budżecie gminy, można finansować tylko zadania własne gminy. Z kolei z przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r.

o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 1591 wraz z późniejszymi zmianami) wynika, że zadania własne gminy obejmują sprawy „gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego”.

Zastosowanie do inwestycji drogowych, a ponadto do utrzymania, oznakowania drogi lub dróg gminnych, które sołectwo chce sfinansować z funduszu sołeckiego mają tu oprócz przepisów ustawy o funduszu sołeckim i o samorządzie gminnym także przepisy ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 46 wraz z późniejszymi zmianami). Bowiem definiują czym jest droga, czyli co wchodzi w jej skład oraz co to jest droga publiczna, w tym droga gminna i jakie obowiązki spoczywają na zarządcach dróg publicznych i prywatnych. Odpowiadają więc na pytanie, jakie składniki drogi gminnej można budować, modernizować, naprawiać, remontować, przebudowywać z funduszu sołeckiego. A także czy i gdzie można ze środków funduszu sołeckiego zakładać zieleń przydrożną oraz instalować oznakowanie drogowe.

INWESTYCJE DROGOWE TYLKO NA DROGACH GMINNYCH

Finansowanie z funduszu sołeckiego budowy, przebudowy, remontów, naprawy albo modernizacji dróg, które przebiegają przez obszar sołectwa w świetle art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym jest możliwe tylko wówczas, gdy tego typu inwestycje mają być zrealizowane na drodze gminnej, na ulicy gminnej (rozumianej jako droga gminna), na moście gminnym

albo na placu gminnym. Tak więc w grę wchodzi sfinansowanie z funduszu sołeckiego inwestycji lub utrzymania jednej, jedynej kategorii spośród dróg publicznych, tj. drogi gminnej, ponadto placów i mostów gminnych.

Jako drogę gminną nie należy jednak uznawać tylko i wyłącznie jezdni, ale oprócz niej także te wszystkie części składowe drogi, które wymienia ustawa o drogach publicznych. A więc do drogi należą m.in. pobocza, pasy awaryjnego postoju, zatoki autobusowe i postojowe, zjazdy z drogi gminnej do nieruchomości, chodniki, tzw. ścieżki rowerowe, czyli w języku ustawowym drogi rowerowe do ruchu rowerów i pieszych, mosty, kładki, przepusty, konstrukcje oporowe, a nawet zieleń przydrożną znajdującą się w pasie drogowym.

Dla wyczerpującej wiedzy co wchodzi w skład drogi, a więc i co można sfinansować z funduszu sołeckiego, potrzebna jest znajomość przepisu art. 4 pkt. 1-22 ustawy o drogach publicznych.

Jeśli zebranie wiejskie wskaże do sfinansowania jakąś inwestycję z funduszu sołeckiego na drodze powiatowej albo wojewódzkiej lub krajowej bądź prywatnej, a więc która nie jest własnością gminy, tylko jest własnością odpowiednio: powiatu, województwa albo jest drogą krajową lub gdy właścicielem jest osoba prywatna, to wójt powinien taki wniosek odrzucić. Z tego samego powodu nie można z funduszu sołeckiego finansować inwestycji na żadnej z części składowych tras ekspresowych i autostrad, bo nie są to zadania własne gminy tylko Skarbu Państwa. Wniosek zebrania wiejskiego nie będzie bowiem wówczas spełniał wymogu zawartego w ustawie o funduszu sołeckim, a mianowicie nie będzie to zadanie własne gminy, tylko odpowiednio: powiatu, województwa samorządowego, osoby prywatnej albo Skarbu Państwa. A ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim przepisem art. 2 ust. 6 wymaga, aby przedsięwzięcia realizowane

ze środków funduszu sołeckiego były zadaniami własnymi gminy. Ustawa o funduszu sołeczkim wymaga też, aby wniosek danego sołectwa uchwalony przez zebranie wiejskie tego sołectwa spełniał wszystkie wymogi i warunki łącznie wymienione w ustawie o funduszu sołeczkim. Wystarczy więc, aby choć jeden z warunków i wymogów, które powinien spełniać wniosek zebrania wiejskiego o przeznaczaniu kwoty przypadającej sołectwu z puli funduszu sołeckiego nie był spełniony, aby wójt miał obowiązek wniosek odrzucić.

W przypadku przedsięwzięć planowanych przez sołectwo do sfinansowania z funduszu sołeckiego należy pamiętać o przepisie art. 5 ust. 3 ustawy o funduszu sołeczkim. Zawiera on wymóg, aby przedsięwzięcie było zrealizowane na obszarze tego sołectwa, które przeznacza na to przedsięwzięcie przysługującą mu kwotę z puli funduszu sołeckiego. Z interpretacji i orzecznictwa Regionalnych Izb Obrachunkowych, które sprawują nadzór i kontrolę nad gospodarką finansową gmin, w tym i nad wydatkami z funduszu sołeckiego, wynika, że dotyczy to przedsięwzięć o charakterze inwestycji w nieruchomości, czyli m.in. np. budowy, modernizacji, przebudowy, naprawy, remontu drogi gminnej, a przedsięwzięcia nieinwestycyjne, np. imprezy z zakresu kultury itp., nie zawsze i niekoniecznie muszą być zrealizowane na obszarze tego sołectwa. Jednak będzie prawidłowe, jeśli np. budowę lub remont drogi gminnej zrealizuje jako przedsięwzięcie wspólne kilka albo nawet więcej sołectw z przypadających im kwot funduszu sołeckiego. Pozwala na to od 2014 r. art. 6 ust. 1–2 nowej ustawy o funduszu sołeczkim, przy zastrzeżeniu, że sołectwa decyzję podjęły samodzielnie, w wyniku autentycznej potrzeby i nie jest ona narzucona przez wójta, co wbrew ustawie nazbyt często się zdarza. Aby wymogom formalnym stało się zadość sołectwa powinny wtedy pisać swoje wnioski oddzielnie. Nie wolno też we wniosku napisać, że sołectwo należą mu z funduszu kwotę przekazuje innemu

sołectwu, na terenie którego będzie remontowany lub budowany odcinek drogi wskazany we wniosku. Bo to będzie dotacja celowa, a fundusz sołecki nie może być przeznaczany na darowiznę albo dotację dla jakiejś jednostki czy organizacji albo osoby prywatnej lub firmy. Tylko można go wydać na konkretne przedsięwzięcie inwestycyjne na terenie swojego sołectwa bądź na konkretne przedsięwzięcie inwestycyjne na terenie innego sołectwa realizowane wspólnie z tym sołectwem. Jednakowoż pod warunkiem, że to przedsięwzięcie będzie służyć nie tylko temu sołectwu, na którego obszarze inwestycja powstanie, ale i mieszkańcom naszego sołectwa.

OZNAKOWANIE DROGI

Z przepisów art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych wynika, że z funduszu sołeckiego można też sfinansować oznakowanie dróg gminnych, ulic, placów i mostów (tj. tabliczki z nazwami ulic, znaki drogowe, sygnalizację świetlną itd. na drogach gminnych). Ale wydatki na oznakowanie tych dróg na drogach wewnętrznych nie będą zadaniem własnym gminy i dlatego nie można na nie przeznaczyć funduszu sołeckiego.

Jest jednak wyjątek. Mianowicie zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy o drogach publicznych gmina ma obowiązek finansować oznakowanie połączeń dróg wewnętrznych z drogami publicznymi oraz utrzymanie urządzeń bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanych z funkcjonowaniem tych połączeń. Oznacza to, że fundusz sołecki można przeznaczyć na oznakowanie połączeń dróg wewnętrznych z drogą gminną oraz na utrzymanie

urządzeń bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanych z funkcjonowaniem tych połączeń. Jednak środki z funduszu sołectkiego można wydatkować jedynie na oznakowanie takich połączeń, a nie na oznakowanie wewnątrz drogi wewnętrznej. Nie można też z funduszu sfinansować wykonania tabliczek z nazwami uliczek rozgałęziających się wewnątrz osiedla, które nie mają połączenia z drogą gminną.

ODŚNIEŻANIE DROGI GMINNEJ

Odśnieżanie drogi gminnej biegnącej przez sołectwo zgodnie z art. 2 ust. 6 i art. 5 ust. 1-3 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym i art. 4 pkt 20, a także art. 8 ust. 2 i 3 ustawy o drogach publicznych można sfinansować z kwoty przypadającej sołectwu z puli funduszu sołectkiego. Odśnieżanie drogi bowiem w świetle ww. przepisów ustawy o drogach publicznych należy do zarządcy drogi, którym w przypadku drogi gminnej jest gmina. Z kolei z ww. przepisów ustawy o funduszu sołectkim wynika, że z jego środków można finansować przedsięwzięcia, które są zadaniami własnymi gminy. Zaś w ww. przepisie ustawy o samorządzie gminnym wynika, że do zadań własnych gminy należą art. „sprawy dróg gminnych”. Dotyczy to także innych prac, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa i wygody ruchu na drogach gminnych, takich art. jak usuwanie gołoledzi, posypywanie piaskiem i solą śliskich od lodu nawierzchni dróg gminnych. Tego typu prace i zakup odpowiednich środków, art. soli i piasku, albo wynajem odpowiedniego sprzętu można z powodzeniem sfinansować z funduszu sołectkiego.

CHODNIKI

Z art. 4 pkt. 2 i 6 ustawy o drogach publicznych wynika, że chodnik do ruchu pieszego a także do ruchu rowerowego, czyli tzw. ścieżki rowerowe, są częścią drogi, ponieważ są zlokalizowane w pasie drogowym. Chodnik jest to więc część drogi. Tyle tylko, że w świetle ustawy o drogach publicznych chodnik nie jest przeznaczony do ruchu pojazdów, ale pieszych i rowerów. A ponieważ zadaniem własnym gminy są tylko inwestycje drogowe na drogach gminnych, to tylko budowa, modernizacja lub remont chodnika przy drodze gminnej będą możliwe do sfinansowania ze środków funduszu sołectkiego, bo to jest zadanie własne gminy. Nie będzie nim budowa chodnika przy drodze powiatowej, wojewódzkiej lub krajowej.

PRZEDSIĘWZIĘCIA Z ZAKRESU OŚWIETLENIA ULICZNEGO

Zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołectkim (Dz. U. 2014, poz. 301) z kwoty, która przypada sołectwu z puli funduszu sołectkiego, zarezerwowanej w budżecie gminy, można finansować tylko zadania własne gminy. Natomiast zgodnie z art.7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 1591 wraz z późniejszymi zmianami) zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy „zaopatrzenia w energię elektryczną”.

Zastosowanie do przedsięwzięć z zakresu oświetlenia ulicznego, które mieszczą się w zadaniu pn. „zaopatrzenie w energię elektryczną”, oprócz przepisów ustawy o funduszu sołectkim i o samorządzie gminnym mają także przepisy art. 18 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami).

Wiele osób spośród sołtysów, radnych i urzędników gminnych mniema, że z funduszu sołectkiego można sfinansować oświetlenie uliczne tylko przy drogach gminnych, podobnie jak inwestycje drogowe można realizować tylko na drogach gminnych. Tymczasem jest to niesłuszne mniemanie. Inwestycje drogowe bowiem rządzą się zupełnie innymi regułami niż inwestycje w oświetlenie uliczne. A mianowicie odpowiedź na pytanie finansowanie jakich kategorii dróg jest zadaniem własnym gminy, czyli które drogi można finansować z budżetu gminy, a tym samym i z wydzielonego w nim funduszu sołectkiego, zawarta jest w ustawie o drogach publicznych. I z ustawy tej wynika, że gmina ma obowiązek finansować inwestycje drogowe wyłącznie na drogach gminnych.

Natomiast z oświetleniem ulicznym sprawa ma się zgoła odmiennie, a to w wyniku przepisów art. 18 ustawy Prawo energetyczne. Przepis ten daje odpowiedź na pytanie finansowanie oświetlenia jakich dróg należy do zadań własnych gminy. **Wynika z niego, że należy do nich oświetlenie dróg gminnych, ale także powiatowych, wojewódzkich a nawet krajowych** (za wyjątkiem autostrad i tras szybkiego ruchu, czyli tzw. dróg ekspresowych).

Ponadto zadaniem własnym gminy jest oświetlenie znajdujących się na terenie tej gminy ulic i placów. Ulicami w rozumieniu ustawy o drogach publicznych są drogi przebiegające przez gminę na terenie zabudowanym. Oznacza to, że z funduszu sołectkiego, który przecież jest pulą środków wydzieloną w budżecie gminy, a więc jest częścią budżetu gminy, można finansować także

oświetlenie drogi np. powiatowej, która na obszarze zabudowanym sołectwa przybiera charakter i wygląd ulicy.

W związku z tym, że w świetle przepisów art. 18 Prawa energetycznego zadaniem własnym gminy jest też oświetlenie placów, więc z funduszu sołectkiego można sfinansować np. oświetlenie gminnej nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowana jest świetlica wiejska, placu zabaw, parku publicznego, placu, na którym stoi szkoła podstawowa albo LO, skweru publicznego, choćby nie był własnością gminy, ale np. województwa samorządowego albo Skarbu Państwa.

Z przepisu art. 18 ust. 1 pkt 3e Prawa energetycznego wynika, że zadaniem własnym gminy jest także oświetlenie chodników, poza tym tzw. ścieżek rowerowych jak również tzw. dróg lokalnych, które obsługują ruch pojazdów z terenów przyległych do dróg krajowych.

Oznacza to, że tym samym istnieje również możliwość sfinansowania ze środków funduszu sołectkiego **oświetlenia chodników, ścieżek rowerowych, a nawet tzw. dróg lokalnych, które obsługują ruch pojazdów z terenów przyległych do dróg krajowych.**

Co należy rozumieć pod pojęciem „finansowanie oświetlenia”? Należy rozumieć takie przedsięwzięcia, jak np. **zakup i sfinansowanie zainstalowania lamp ulicznych w sołectwie na placach, skwerach, przed budynkami użyteczności publicznej, takimi jak np. szkoły, przedszkola, biblioteki itp., w parkach sołectkich, na placach zabaw, siłowniach zewnętrznych itp. Należy rozumieć finansowanie zakupu i zainstalowania lamp przy wszelkich drogach poza autostradami i trasami ekspresowymi przebiegających przez sołectwo, wymiana tych lamp na energooszczędne, albo po prostu nowszej generacji, bardziej wydajne, sfinansowanie modernizacji istniejącego oświetlenia, sfinansowanie jego naprawy, a także sfinansowanie urządzeń i mecha-**

zmów najnowszych generacji zasilających te lampy w energię. Katalog zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe określa przepis art. 18 Prawa Energetycznego.

Podsumowując: Oświetlenia ulicznego nie należy traktować identycznie jak budowy drogi powiatowej lub wojewódzkiej albo krajowej. Bo budowa drogi powiatowej albo wojewódzkiej lub krajowej nie jest zadaniem własnym gminy, tylko powiatu albo województwa. Ale oświetlenie drogi powiatowej, wojewódzkiej i krajowej jest zadaniem własnym gminy.

Dlatego w pierwszym przypadku przeznaczenie funduszu sołeckiego na inwestycje w drogi powiatowe, wojewódzkie albo krajowe naruszy art. 2 ust. 6 ustawy o funduszu sołeckim. Bo przepis ten stawia warunek, aby przedsięwzięcia realizowane z funduszu sołeckiego były zadaniami własnymi gminy. A to nie są zadania własne gminy.

Natomiast w drugim przypadku przeznaczenie funduszu sołeckiego na oświetlenie dróg powiatowych, wojewódzkich lub krajowych nie naruszy art. 2 ust. 6 ustawy o funduszu sołeckim. Planowanie i finansowanie wydatków na oświetlenie wszystkich dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, niezależnie czy przebiegająca przez nią dana droga jest drogą gminną, czy np. powiatową albo wojewódzką czy krajową, należy bowiem do zadań własnych gminy (z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych).

Joanna Iwanicka

PRZYKŁADOWE ZADANIA MOŻLIWE DO REALIZACJI W RAMACH ŚRODKÓW Z FUNDUSZU SOŁECKIEGO

- 1. Kształtowanie wizerunku i estetyki w sołectwie**
  - a. nasadzenia drzew i krzewów oraz pielęgnacja zieleni i terenów użyteczności publicznej w sołectwie,
  - b. zakup i montaż koszy na śmieci, pojemników na zużyte baterie, sprzęt do koszenia itp.,
  - c. zakładanie trawników, oczek wodnych, skalników, ustawianie tablic informacyjnych,
  - d. promocyjnych, specjalnych drogowskazów i innych elementów małej architektury,
  - e. malowanie niewielkich obiektów należących do gminy. Nasadzenie roślin oraz inwestycja w dbałość o teren mogą dać w efekcie nowy wizerunek przestrzeni wiejskiej.
- 2. Infrastruktura rekreacyjna i kulturalna sołectwa**
  - a. montaż ławek, urządzenie placów spotkań, gier i zabaw, zakup namiotów i krzesel ogrodowych,
  - b. urządzenie miejsc do wspólnego organizowania ognisk i grillowania,
  - c. budowa, remont i urządzenie boisk np. małych boisk przy świetlicach,
  - d. budowa scen, mini-amfiteatrów i zadaszeń dla organizacji występów artystycznych,
  - e. akup urządzeń poprawiających infrastrukturę sportową i rekreacyjną np. urządzeń do gry w koszykówkę, siatkówkę i inne sporty, „siłownia na wolnym powietrzu”,
  - f. zakup wyposażenia i urządzenie placów zabaw dla dzieci,
  - g. budowa kąpielisk, np. fragmenty plaż, boiska do piłki „plażowej”,
  - h. zakupy wyposażenia świetlic wiejskich, klubów i sołeckich obiektów sportowych.

Skwer w Hornówku, fot. Beata Pilaszek

Zdjęcie z placu zabaw w Hornówku, fot. Beata Pilaszek

Niewielkie środki są niezbędne dla przypomnienia i kultywowania starych obrzędów będących naszym dziedzictwem. Koszty zakupu tablicy upamiętniającej jakieś wydarzenie przyczynia się do stworzenia atrakcyjnego wizerunku wsi. Zakup i własnoręczny montaż oryginalnej tablicy z nazwą wsi świadczy o mieszkańcach wsi i przyczynia się do ich identyfikacji ze swoim miejscem do życia. Wyposażenie świetlicy wiejskiej rozszerza możliwość jej wykorzystania. Wykonanie mini placu zabaw to stosunkowo nieduże nakłady niezbędne dla stworzenia miejsca dla spotkań i wypoczynku dla całej rodziny. Koszty organizacji imprez np. rajdów rowerowych, wspólne gotowanie itp., pozwalają miło spędzać czas w gronie rówieśników, poznawać sąsiadów - integracja mieszkańców.

3. Infrastruktura komunalna sołectwa

- a. budowa i remont niewielkich odcinków dróg gminnych i chodników np. brakujące, małe odcinki chodników prowadzące do świetlicy,
- b. utrzymanie dróg i chodników oraz wykonywanie drobnych remontów,
- c. budowa punktów oświetleniowych dróg i placów publicznych np. oświetlenie placu zabaw, altany czy spacernika, wiata przystankowa,
- d. renowacja obiektów o charakterze zabytkowym, kapliczek, krzyży itp.

4. Uroczystości, spotkania i imprezy integracyjne

- a. organizacja imprez takich jak dożynki, majówki i różnego rodzaju święta np. Dzień Dziecka, Babci, Dziadka, Dzień Matki, wykopki - dla mieszkańców sołectwa,
- b. organizacja imprez kulturalno-sportowych, np. obejmujących rywalizację między dziećmi a dorosłymi, konkursy dla rodzin itp.,

c. wspieranie innych inicjatyw integracyjnych na rzecz mieszkańców sołectwa, prowadzonych przez organizacje działające na jego terenie.

5. Edukacja, kultura, sport

- a. prowadzenie akcji edukacyjnych wśród mieszkańców sołectwa dotyczących ekologii,
- b. prowadzenie sołeckich konkursów dotyczących poprawy poziomu estetycznego wsi, np. najpiękniejsza posesja, ogród itp.,
- c. dofinansowanie akcji organizowanych na rzecz społeczności sołectwa przez kluby seniora, lokalne i uczniowskie kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne i inne stowarzyszenia,
- d. dofinansowanie działalności zespołów folklorystycznych i innych kultywujących lokalne tradycje i obyczaje,
- e. dofinansowywanie do projektów realizowanych przez organizacje wiejskie i działające na rzecz środowiska wiejskiego, a finansowane ze źródeł zewnętrznych np. LGD,
- f. organizacja szkoleń dla mieszkańców wsi zgodnie z ich potrzebami,
- g. wspieranie inicjatywy kulturalnych i sportowych na rzecz lokalnego środowiska prowadzonych przez placówki oświatowe, np. zakupy nagród rzeczowych i sprzętu, dla dzieci i młodzieży.

6. Działania promocyjne

- a. prowadzenie akcji promujących gminę i sołectwo oraz ich walory i zasoby lokalne,
- b. opracowanie i wydanie folderu lub broszury informującej o zabytkach, produktach lokalnych, ciekawych miejscach, szlakach, ofercie turystycznej itd.

Urząd Gminy Izabelin

www.gmina.izabelin.pl | izabelin@izabelin.pl

Numery telefonów, które
warto mieć pod ręką

Sekretariat.....	(22) 722 89 30
Kancelaria.....	(22) 722 89 32
Rada Gminy.....	(22) 722 89 67
Gospodarka odpadami.....	(22) 722 86 24
Ochrona środowiska.....	(22) 722 89 31
Gospodarka komunalna	(22) 722 89 48
Architektura	(22) 722 89 36
Geodezja.....	(22) 722 89 62
Inwestycje.....	(22) 722 89 68
Działalność gospodarcza	(22) 722 89 60
Podatki	(22) 722 89 61
USC	(22) 722 89 39
Meldunki / dowody osobiste.....	(22) 722 89 38
Faks.....	(22) 722 80 06
Zespół Szkół.....	(22) 722 60 22
Przedszkole w Izabelinie.....	(22) 722 60 31
Przedszkole w Laskach.....	(22) 752 23 20
GPWiK „Mokre Łąki”	(22) 721 80 72
Policja – dzielnicowy Hornówka.....	600 99 76 72
Komenda Stare Babice.....	(22) 752 80 00
Centrum Kultury	(22) 752 68 17
GOSiR	(22) 752 68 29
Biblioteka.....	(22) 752 68 21
Ośrodek Zdrowia	(22) 722 63 21
Pomoc Społeczna	(22) 722 89 44
Rodzina 500+	(22) 722 89 40
Pogotowie energetyczne	(22) 340 41 00
Numer alarmowy.....	112
Policja.....	997
Straż pożarna.....	998
Pogotowie ratunkowe.....	999

Urząd Gminy Izabelin
www.gmina.izabelin.pl | izabelin@izabelin.pl